

Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programının Öğrenci Profilinin Değerlendirilmesi¹

Evaluation of the Student Profile of Dokuz Eylül University Geography Teaching Undergraduate Program

Erim CANTÜRK Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, erimcanturk@gmail.com

Raziye ÇAKICIOĞLU OBAN Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, raziye.oban@deu.edu.tr

Cantürk, E. ve Çakıcıoğlu Oban, R. (2022). Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programının öğrenci profilinin değerlendirilmesi. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 13(2), 1228-1243.

Geliş tarihi: 19.11.2022

Kabul tarihi: 16.12.2022

Yayımlanma tarihi: 28.12.2022

Öz. Çalışmanın amacı, tarihsel süreç içerisinde Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği lisans programının öğrenci profilini çeşitli özellikler açısından değerlendirmektir. Araştırmanın örnekleme olarak seçilen DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği lisans programı, öğrenci profili; öğrenci kontenjanları, kayıtlı öğrenci sayısı, kayıtlanan öğrenci sayısı, yabancı uyruklu öğrenci sayısı, mezun olan öğrenci sayısı, yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı, geldiği coğrafi bölgeler- iller, mezun oldukları lise grupları ve mezunların Kamu Personeli Seçme Sınavı ortalamaları dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Araştırma, nitel bir araştırmadır. Veri toplama araçlarını; YÖK program atlası, Yükseköğretim Bilgi Sistemi, DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği resmi internet sayfası ve DEÜ Buca Eğitim Fakültesi'nden izinler ile temin edilen dokümanlar oluşturmuştur. Doküman incelemesi ve betimsel analiz sonuçlarına göre incelenen yıllar içerisinde programın öğrenci kontenjan sayısı, kayıtlanan öğrenci sayısı ve mezun sayısı düşüş eğilimi göstermiştir. Program 1991-2020 yılları arasında yabancı uyruklu öğrencilere de ev sahipliği yapmıştır. Programın mezunlarının 2020 KPSS121 (Alan Bilgisi Testi) ortalama puanı 73,21'dir. 2018-2020 dönemleri arasında programı daha çok Ege Bölgesi ve İzmir'den gelenler, Anadolu lisesi mezunları ve erkek öğrenciler tercih etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Buca eğitim fakültesi, Coğrafya öğretmenliği, Lisans programı, Öğrenci profili

Abstract. The aim of the research is to evaluate the characteristics of the student profile of Dokuz Eylül University Buca Education Faculty Geography Teaching undergraduate store in its historical process. DEU Buca Education Faculty Geography Teaching undergraduate program selected as the sample of the research, student profile; Student quotas were evaluated by considering the number of registered students, the number of enrolled students, the number of foreign students, the number of graduates, the gender distribution of the settled students, the geographical regions they came from, the provinces they came from, the high school groups they graduated from, and the KPSS averages of the graduates. Qualitative research method was used in the research. In all studies, document analysis and descriptive analysis were performed depending on qualitative research methods. Data collection tools used in the study; YÖK program atlas, Higher Education Information System, DEU Buca Education Faculty Geography Teaching official website and documents obtained with permission from DEU Buca Education Faculty. According to the results of the study, the number of student quotas, the number of registered students and the number of graduates of the program showed a decreasing trend over the years examined. The program also hosted foreign students between 1991-2020. The average score of the graduates of the program in 2020 KPSS121 (Field Knowledge Test) is 73.21. Between the 2018-

¹ Yüksek lisans tezinden üretilen bu çalışmanın kısa metni 23-25 Eylül 2022 tarihinde çevrimiçi düzenlenmiş olan III. Uluslararası Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

2020 periods, the program was mostly preferred by those coming from the Aegean Region and Izmir, Anatolian high school graduates and male students.

Keywords: Buca faculty of education, Geography teaching, Undergraduate program, Student profile

Extended Abstract

Introduction. In order to eliminate the related deficiencies, Buca Faculty of Education Geography Teaching undergraduate program; The student profile of the program was tried to be determined by examining the student quotas, the number of registered students, the number of enrolled students, the number of foreign students, the number of graduated students, the gender distribution of the settled students, the geographical regions they came from, the provinces they came from, the high school groups they graduated from, and the KPSS average statistics and changes of the graduates. On the other hand, Buca Faculty of Education Geography Teaching program will play an important role in creating institutional memory.

Method. In the research, document analysis and descriptive analyzes were used within the qualitative research method. When examining the student profile characteristics of the geography teaching program affiliated to Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education (Student quota, number of registered students, number of enrolled students, number of foreign students, number of graduates, gender distribution of settled students, geographical regions of settled students, settled The case study design was used depending on the qualitative research method (the provinces of the students, the high school groups they graduated from, the KPSS averages of the graduates).

Results. DEU BEF Geography Teaching program's general student quotas between 1999-2020 were examined. Over the years examined, the general student quota of DEU BEF Geography Teaching program has gradually decreased. In these decreases and increases, YÖK changes the student quota of the program.

In the years following 2012, the number of students enrolled decreased significantly. Between 1991 and 2012, 11 students from 6 different countries enrolled in the program. The program has attracted the attention of citizens of different countries, albeit in small numbers.

Between 2018 and 2020, the most students came to DEU BEF Geography Teaching program from the Aegean Region (25) and at least from the Southeastern Anatolia Region (2).

In the years mentioned, the most students came from Izmir (18).

DEU BEF Geography Teacher is the program with the highest score among the 7 geography teaching programs in 2020 YKS base programs, after Marmara University and Gazi University. In the 2020 KPSS121 (Average) score ranking, it is the fourth program with the highest score.

Discussion and Conclusion. Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education Geography Teaching student profile "student quota, the number of settlements, the place of residence, the number of foreign students, the number of students graduated, the final plans settled according to the settlement selection plan are planned, the settlers will be foreseen." The KPSS averages of the graduates are below. Yılmaz (2020), when considered in the general part of the teaching program in Turkey, is within the scope of the programs offered by the highest-rated teaching program in general. The results of those coming from the Geography Teaching Department were reached. The results are useful in our progress on the relevant results.

Giriş

Türkiye’de coğrafya eğitiminin çağdaşlaşması yolunda ilk adımların 1915 ve 1940 yılları arasında atıldığı düşünülmektedir. Bu dönem aralığında kuruluş ve kurumsallaşma süreci hız kazanmıştır. (Gümüüşü, 2019).

Prof. Dr. Sırrı Erinç, 1941 yılını izleyen yılları “Türk coğrafyasının yükselişi” olarak adlandırmıştır. Koçman (1999), bu dönemin 1941-1981 yılları arasını kapsadığını, İstanbul ve Ankara’da bulunan Coğrafya bölümlerinin öğretim üyelerinin modern coğrafyanın prensipleri ve yöntemlerine göre yoğun bir çalışma sürecine giriştiklerini belirtmiştir.

Ülkemizde coğrafya eğitimi veren ilk bölüm kuruluş tarihi 1915 öncesine uzanan İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi’ne bağlı olan Coğrafya Bölümü’dür. Uzun yıllar boyunca coğrafya eğitimi sadece bu bölümde devam etmiştir. Coğrafya eğitimi ve çalışmalarına 1974 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi’nde Coğrafya Bölümü’nün kuruluşuna kadar sadece 3 bölüm öncülük etmiştir. (Doğanay, 1994).

DEÜ BEF’e bağlı olan coğrafya öğretmenliği programı ise 1982 yılında kurulmuştur. Önce Sosyal Bilimler Bölümü içerisinde Coğrafya Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, 1998 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sonucu Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümü’ne ana bilim dalı olarak bağlanmıştır (“Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi”, 2021).

1997-1998 eğitim öğretim yılında eğitim fakültelerine bağlı coğrafya öğretmenliği programı sayısı 14 iken günümüzde bu sayı çeşitli nedenler ile 7’ye gerilemiştir. Bu nedenler arasında coğrafya eğitimi veren programlar hakkında öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmamaları, programların yeteri kadar tanıtılmaması, programların değişim süreçlerini irdeleyen çalışmaların eksikliğinin de olduğu düşünülmektedir.

Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği lisans programının; öğrenci kontenjanları, kayıtlı öğrenci sayısı, kayıtlanan öğrenci sayısı, yabancı uyruklu öğrenci sayısı, mezun olan öğrenci sayısı, yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı, geldiği coğrafi bölgeler, geldiği iller, mezun oldukları lise grupları ve mezunların KPSS ortalama istatistikleri ve değişimleri incelenerek programın öğrenci profili belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programı öğrenci profilinin zayıf ve güçlü yönleri fark edilerek alanın pozitif gelişimine yönelik önerilerin geliştirilmesinde temel oluşturabilecektir. Öte yandan Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programının kurum hafızası oluşturulmasında da önemli bir rol oynayacaktır. Ana bilim dalının akademik niteliğinin anlaşılmasını sağlayıp öğrencilere yönelik çalışma süreci biraz daha netlik kazanmış olacaktır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi’ne bağlı coğrafya öğretmenliği programı öğrenci profili özellikleri incelenirken (Öğrenci kontenjanları, kayıtlı öğrenci sayısı, kayıtlanan öğrenci sayısı, yabancı uyruklu öğrenci sayısı, mezun olan öğrenci sayısı, yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı, yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgeler, yerleşen öğrencilerin geldiği iller, mezun oldukları lise grupları, mezunların KPSS ortalamaları) nitel araştırma yöntemine bağlı olarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Araştırma T.C Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Müşavirliği'nin 17.03.2021 tarih ve E-87347630-640.99-30696 sayılı yazısı, T.C Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Müşavirliği'nin 12.04.2021 tarihli E-87347630-640.99-42751 sayılı yazısı ile TC. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın 31.03.2021 tarihli E-85316909-640.99-36881 sayılı yazısı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Çalışma Evreni ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkiye'de lisans düzeyinde eğitim veren 7 coğrafya öğretmenliği programı oluşturmaktadır. Bu programlar şu şekilde sıralanabilir:

Tablo 1.

Çalışmanın Evrenini Oluşturan Türkiye'deki Coğrafya Öğretmenliği Programları

Üniversite	Fakülte	Program
Atatürk Üniversitesi (Erzurum) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi	Coğrafya Öğretmenliği Coğrafya Öğretmenliği
Dicle Üniversitesi (Diyarbakır) Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir)	Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Buca Eğitim Fakültesi	Coğrafya Öğretmenliği Coğrafya Öğretmenliği
Gazi Üniversitesi (Ankara) Marmara Üniversitesi (İstanbul)	Gazi Eğitim Fakültesi Atatürk Eğitim Fakültesi	Coğrafya Öğretmenliği Coğrafya Öğretmenliği
Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya)	Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	Coğrafya Öğretmenliği

Kaynak: ÖSYM (2020)

Örneklem olarak ise Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programı seçilmiştir. Örneklem olarak seçilmesinde; coğrafya öğretmenliği programları arasında en eski kuruluş tarihlerinden birine sahip olması, rahat erişilebilirlik, zamanın ekonomik kullanımı, daha önce bu alanda çalışmanın olmaması ve araştırmacının Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrencisi olması etkili olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada nitel araştırma yöntemi içerisinde doküman incelemesi ve betimsel analizlerden faydalanılmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarını; YÖK program atlası (mezun olan öğrenci sayısı, yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı, yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgeler, yerleşen öğrencilerin geldiği iller, mezun oldukları lise grupları, mezunların KPSS ortalamaları), Yükseköğretim Bilgi Sistemi, DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği resmi internet sayfası ve DEÜ Buca Eğitim Fakültesi'nden izinler ile temin edilen dokümanlar (kayıtlı öğrenci sayısı, kayıtlanan öğrenci sayısı, yabancı uyruklu öğrenci sayısı, mezun olan öğrenci sayısı) oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel özellikteki bir araştırmayı gerçekleştirmek için verilerin, nitel veri analizleri ile ele alınması gerekmektedir. Çalışmayı ortaya çıkarmak için betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır.

Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre nitel araştırmada veri analizi çeşitlilik, yaratıcılık ve esneklik anlamına gelir. Her nitel araştırma farklı birtakım özellikler taşır ve veri analizinde birtakım yeni yaklaşımlar gerektirir.

Veri analizinde her araştırmacı için üç önemli temel kavram vurgulanmaktadır:

- Betimleme
- Analiz
- Yorumlama

Çalışma bu üç temel kavram dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bulguları değerlendirilirken ÖSYM ve YÖK Program Atlası resmî internet sayfalarından ve Buca Eğitim Fakültesi'nden resmi izin ile elde edilen veriler betimsel analize tabi tutularak tablo ve grafiklere dönüştürülmüştür.

ÖSYM resmî internet sayfasından, 1999-2020 yılları arasında yayımlanan yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzlarındaki DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programına ait öğrenci kontenjanları verileri elde edilmiştir. İlgili kılavuzlar arasında 2000, 2001 ve 2002 yıllarına ait kontenjan bilgilerine erişilememiştir.

Buca Eğitim Fakültesi'nden izin ile alınan resmi verileri ise; DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programına kayıt olan yabancı uyruklu öğrencilerin kayıt tarihleri ve uyrukları, 1991-2020 yılları arasında mezun olan öğrenci sayısı ve kayıtlanan öğrenci sayısı oluşturmaktadır.

YÖK Program Atlası resmi internet sayfasından 2018, 2019 ve 2020 yıllarında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programına yerleşenlerin; cinsiyet dağılımı, geldikleri coğrafi bölgeler, geldikleri iller, mezun oldukları lise grupları istatistikleri elde edilmiştir. YÖK Program Atlası resmi internet sayfası yalnızca üç yıllık veri paylaştığı için daha önceki yıllara ait verilere erişilememiştir.

Ayrıca 2019-2020 eğitim öğretim yılı istatistiklerine göre kayıtlı öğrenci sayısı ve coğrafya öğretmenliği lisans programı mezunlarının 2020 yılı KPSS puan ortalaması başarıları belirtilmiştir.

Tablo 2.

1999-2020 Yılları Arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na Ait Öğrenci Kontenjanları

Yıl	Genel Kontenjan	Okul Birincisi Kontenjanı
1999	30	1
2000	-	-
2001	-	-
2002	-	-
2003	40	1
2004	40	1
2005	40	1
2006	40	1
2007	40	1
2008	50	2

2009	40	1
2010	40	1
2011	40	1
2012	40	1
2013	-	-
2014	20	1
2015	20	1
2016	20	1
2017	20	1
2018	20	1
2019	20	1
2020	20	1

Kaynak: ÖSYM (2021)

Tablo 2’de DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının 1999 ve 2020 yılları arasındaki genel kontenjan bilgileri ve okul birincisi kontenjanları belirtilmiştir. 1999 yılında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının genel kontenjanı 30, okul birincisi kontenjanı ise 1’dir. 2000, 2001 ve 2002 yıllarına ait kontenjan bilgilerine erişilememiştir. 2003-2012 yılları arasında genel kontenjan 40, okul birincisi kontenjanı ise 1 olarak devam etmiştir. Bu süreçte yalnızca 2008 yılında genel kontenjan sayısı 50’ye, okul birincisi kontenjanı ise 2’ye yükselmiştir. 2013’te program YÖK’ün kararı ile öğrenci alamadığı için kontenjan bilgileri belirtilmemiştir. 2014 yılından itibaren YÖK’ün yeni kararı ile yeniden öğrenci almaya başlayan programın genel kontenjanı önceki yıllara göre yarı yarıya düşerek 20 olarak belirlenmiştir. 2014-2020 yılları arasında programın genel kontenjanı 20, okul birincisi kontenjanı ise 1’dir.

Tablo 3.

2019-2020 Yükseköğretim Verilerine Göre DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı Kayıtlı Öğrenci Sayısı

Cinsiyet	Kayıtlı Öğrenci Sayısı	% Oran
Kız	34	% 35,4
Erkek	62	% 64,6
Toplam	96	% 100

Kaynak: YÖK Program Atlası (2021)

Tablo 3’te 2019’da DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programına kayıt olan öğrenci sayısı belirtilmiştir. Toplam 96 kayıtlı öğrenci sayısını; 34 kız öğrenci ve 62 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Toplam kayıtlı öğrenci sayısının %35,4’lük bölümünü kız öğrenciler, %64,6’lık bölümünü ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 4.

1991-2020 Yılları Arası DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na Kayıtlanan Öğrenci Sayısı

Yıl	Kayıtlanan Öğrenci Sayısı
1991	60
1992	57
1993	61

1994	59
1995	57
1996	47
1997	38
1998	33
1999	33
2000	34
2001	43
2002	42
2003	41
2004	45
2005	37
2006	43
2007	43
2008	53
2009	42
2010	42
2011	47
2012	42
2013	1
2014	20
2015	21
2016	24
2017	20
2018	21
2019	23
2020	26

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

Tablo 4'te DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na 1991-2020 yılları arası kayıtlanan öğrenci sayıları belirtilmiştir. Programa 1993 yılında en fazla (61 öğrenci), 2013 yılında ise en az (1 öğrenci) öğrenci kaydı gerçekleştiği anlaşılmaktadır. 1991-2020 yılları arasında kayıtlanan ortalama öğrenci sayısı ise 38.5'tir.

Tablo 5.

1991-2020 Yılları Arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na Kayıt Olan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kayıt Tarihleri ve Uyrukları

Kayıt Tarihi	Uyruk	Öğrenci Sayısı
1991	Yunanistan	1
1993	Birleşik Krallık	1
1996	Birleşik Krallık	1
1999	Avustralya	1
2000	Birleşik Krallık	1
2002	Kırgızistan	1
2004	Türkmenistan	1
2004	Avustralya	1
2006	Bulgaristan	1
2008	Bulgaristan	1
2012	Bulgaristan	1

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

Tablo 5'te 1991-2020 yılları arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na yabancı uyruklu öğrencilerin kayıt tarihleri ve uyrukları belirtilmiştir. Belirtilen dönemde toplam 11 yabancı uyruklu öğrenci programa dahil olmuştur. Birleşik Krallık ve Bulgaristan'dan gelen öğrencilerin diğer yabancı uyruklu öğrencilerden fazlalığı dikkat çekmektedir. Bunları Avustralya, Kırgızistan, Türkmenistan ve Yunanistan uyruklu öğrenciler izlemektedir.

Tablo 6.

1991-2020 Yılları Arası DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'ndan Mezun Olan Öğrenci Sayısı

Yıl	Mezun Olan Öğrenci Sayısı
1991	37
1992	43
1993	47
1994	54
1995	65
1996	52
1997	50
1998	57
1999	58
2000	55
2001	36
2002	5
2003	35
2004	33
2005	32
2006	41

2007	38
2008	42
2009	41
2010	42
2011	43
2012	52
2013	49
2014	37
2015	47
2016	43
2017	41
2018	18
2019	22
2020	28

Kaynak: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021)

Tablo 6’da 1991-2020 yılları arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı’ndan mezun olan öğrenci sayıları belirtilmiştir. Mezun öğrenci sayısı belirtilen süreç içerisinde değişim göstermiştir. En az mezun öğrenci sayısı 2002 yılındadır (5 öğrenci). Bu durum 1998-1999 yıllarından itibaren uygulanan yeniden yapılandırma süreci sonrası programın eğitim-öğretim süresinin 4 yıldan 5 yıla çıkarılması ile ilişkilendirilebilir. En fazla mezun 1995 yılına (65 öğrenci) aittir. Bu durum Tablo 3’ten de anlaşılacağı üzere kontenjan sayısı ile açıklanabilir.

Tablo 7.

2018-2020 Yılları Arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na Yerleşen Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Yıl	Yerleşen Kız Öğrenci Sayısı	Yerleşen Erkek Öğrenci Sayısı
2018	11	10
2019	7	14
2020	10	11
Toplam	28	35

Kaynak: YÖK Program Atlası (2021)

Tablo 7’de 2018, 2019 ve 2020 yıllarında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı’na yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımları belirtilmiştir. Son 3 yılda programa yerleşen toplam kız öğrenci sayısı 28, erkek öğrenci sayısı ise 35’tir. En az kız öğrenci (7) 2019 yılında, en fazla kız öğrenci (11) 2018 yılında yerleşmiştir. En az erkek öğrenci (10) 2018 yılında, en fazla erkek öğrenci (14) ise 2019 yılında yerleşmiştir.

Tablo 8.

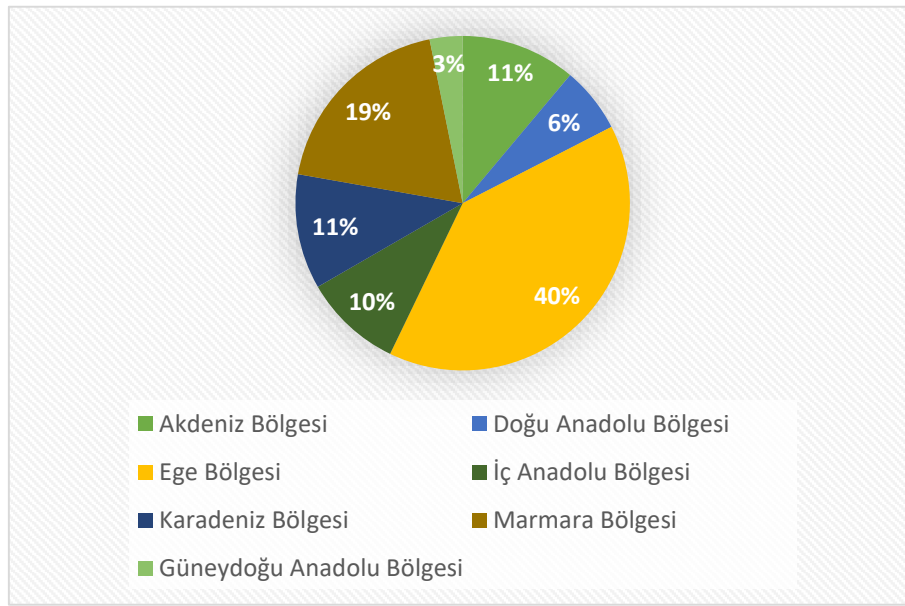
2018-2020 Yılları Arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na Yerleşen Öğrencilerin Geldikleri Coğrafi Bölgelerin Dağılımı

Yıllar / Coğrafi Bölgeler	Akdeniz Bölgesi	Doğu Anadolu Bölgesi	Ege Bölgesi	İç Anadolu Bölgesi	Karadeniz Bölgesi	Marmara Bölgesi	Güneydoğu Anadolu Bölgesi
2018	1	3	10	2	1	4	0

2019	1	0	11	3	1	3	2
2020	5	1	4	1	5	5	0
Toplam	7	4	25	6	7	12	2

Kaynak: YÖK Program Atlası (2021)

Tablo 8’de 2018, 2019 ve 2020 yıllarında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı’na yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgelerin dağılımı belirtilmiştir. 3 yıl toplamında en az öğrenci (2) Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nden, en fazla öğrenci (25) Ege Bölgesi’nden gelmiştir. En fazla öğrencinin Ege Bölgesi’nden gelmiş olması programın İzmir’de olması ile ilişkilendirilebilir.

Şekil 1. 2018-2020 yılları arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgelere göre oranı (%)

Şekil 1’de 2018, 2019 ve 2020 yıllarında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı’na yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgelerin dağılımı grafik halinde belirtilmiştir. İlgili grafikte; Ege Bölgesi %40, Marmara Bölgesi %19, Karadeniz ve Akdeniz Bölgesi %11, İç Anadolu Bölgesi %10, Doğu Anadolu Bölgesi %6, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise %3’lük bir paya sahiptir. Programın İzmir’de bulunuyor olması yakın coğrafi bölgelerden öğrencilerin gelmesinde etkili olmuştur.

Tablo 9.

2018-2020 Yılları Arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na Yerleşen Öğrencilerin Geldikleri İllerin Dağılımı

İller	2018’de Yerleşen Öğrenci Sayısı	2019’da Yerleşen Öğrenci Sayısı	2020’de Yerleşen Öğrenci Sayısı	Toplam
İzmir	6	9	3	18
İstanbul	2	2	1	5
Van	2	0	0	2
Afyonkarahisar	1	0	0	1
Ankara	1	2	1	4

Bursa	1	1	1	3
Çanakkale	1	0	0	1
Denizli	1	0	0	1
Elazığ	1	0	0	1
Eskişehir	1	0	0	1
Giresun	1	0	0	1
Hatay	1	0	1	2
Manisa	1	1	0	2
Uşak	1	0	0	1
Antalya	0	1	1	2
Aydın	0	1	1	2
Gaziantep	0	1	0	1
Kayseri	0	1	0	1
Şırnak	0	1	0	1
Zonguldak	0	1	1	2
Mersin	0	0	1	1
Yalova	0	0	1	1
Rize	0	0	1	1
Ordu	0	0	1	1
Sakarya	0	0	2	2
Bolu	0	0	1	1
Malatya	0	0	1	1
Samsun	0	0	1	1
Kahramanmaraş	0	0	2	2

Kaynak: YÖK Program Atlası (2021)

Tablo 9'da 2018, 2019 ve 2020 yıllarında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na yerleşen öğrencilerin geldikleri illerin dağılımı belirtilmiştir. 3 yıl toplamında en fazla öğrenci (18) İzmir'den gelmiştir. İzmir'i 5 öğrenci ile İstanbul, 4 öğrenci ile Ankara ve 3 öğrenci ile Bursa ili takip etmiştir. Van, Hatay, Manisa, Antalya, Aydın, Zonguldak, Sakarya ve Kahramanmaraş'tan ikişer öğrenci gelmiştir. Tabloda belirtilen diğer illerden ise birer öğrenci gelmiştir.

Tablo 10.

2018-2020 Yılları Arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı'na Yerleşen Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Gruplarının Dağılımı

Yerleşenlerin Mezun Oldukları Lise Grupları		2018'de Yerleşenler	2019'de Yerleşenler	2020'de Yerleşenler	Toplam
Anadolu (Yabancı Öğretim Liseleri)	Lisesi (Yabancı Dille Yapan)	9	11	12	32
Lise (Resmi ve Gündüz Öğretimi Yapan Liseler)		2	5	3	10
Lise Programı		2	1	1	4
Özel Temel Lise		2	2	1	5

Anadolu Öğretmen Liseli	1	0	0	1
Yabancı Dille Öğretim Yapan Liseler	1	0	2	3
Meslek Lisesi Grubu	4	2	2	8

Kaynak: YÖK Program Atlası (2021)

Tablo 10’da 2018, 2019 ve 2020 yıllarında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği Programı’na yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise gruplarının dağılımı belirtilmiştir. 3 yıl toplamında en az öğrenci (1) Anadolu öğretmen liselerinden, en fazla öğrenci (32) Anadolu liselerinden (yabancı dille öğretim yapan liseler) gelmiştir. İlgili veriler incelenirken Anadolu öğretmen liselerinin 2014’te kapatıldığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 11.

Coğrafya Öğretmenliği (SÖZ) Lisans Programı Mezunlarının KPSS-2: KPSS Oldukları Lise Gruplarının Dağılımı (Ortalaması) Başarıları

Üniversite Adı	2020 YKS Taban Puanı	KPSS121 (Ortalaması) Puanı
Gazi Üniversitesi	381,603	75,36
Dicle Üniversitesi	358,950	74,27
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	367,262	74,25
Dokuz Eylül Üniversitesi	374,147	73,21
Atatürk Üniversitesi	358,908	71,12
Necmettin Erbakan Üniversitesi	366,240	70,19
Marmara Üniversitesi	383,101	69,42

Kaynak: YÖK Mezun Başarı Atlası (2021)

Tablo 11’de Coğrafya Öğretmenliği lisans programı mezunlarının 2020 yılında gerçekleştirilen KPSS ortalama puanları ve programların 2020 YKS taban puanları belirtilmiştir. DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının YKS taban puanı 374,147’dir ve diğer programlar arasında üçüncü en yüksek puana sahiptir. DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının KPSS121 puan ortalaması ise 73,21’dir ve diğer programlar arasında en yüksek dördüncü puan ortalamasına sahiptir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programının öğrenci profilinin ortaya konması için öğrenci kontenjanları, kayıtlı öğrenci sayısı, kayıtlanan öğrenci sayısı, yabancı uyruklu öğrenci sayısı, mezun olan öğrenci sayısı, yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı, yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgeler, yerleşen öğrencilerin geldiği iller, mezun oldukları lise grupları, mezunların KPSS ortalamaları irdelenmiştir. Yılmaz (2020), Türkiye’deki coğrafya öğretmenliği programlarının genel durumunu ele aldığı araştırmasında, en yüksek puan alan öğrencilerin tercih ettiği programlardan birinin DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programı olduğu, başarı sıralamalarında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının ilk üçte yer aldığı, öğrencilerin ilgili yıllar içerisinde DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programına en fazla Ege Bölgesi’nden geldiği

sonuçlarına ulaşmıştır. İlgili çalışmanın sonuçları ile çalışmamızda ortaya çıkan sonuçlar örtüşmektedir.

DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının 1999-2020 yılları arasında genel öğrenci kontenjanları incelenmiştir. 2003 ve 2008 yıllarında öğrenci kontenjanları artış göstermiştir. 2013 yılında program öğrenci alamamıştır. 2014 yılından itibaren genel öğrenci kontenjanı 20+1 olarak belirlenmiştir. İncelenen yıllar içerisinde DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programının genel öğrenci kontenjanı kademeli olarak düşmüştür. Bu düşüş ve artışlarda programın öğrenci kontenjanını YÖK'ün değiştirmesi etkilidir.

2018-2020 yılları arasında 28 kız, 35 erkek öğrenci programa yerleşmiştir. 2019-2020 eğitim öğretim yılı itibarıyla programın %64,6 ile büyük çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturmuştur. İncelenen yıl aralığında programı daha çok erkek öğrencilerin tercih ettiği anlaşılmaktadır. Son yıllarda programı daha çok erkek öğrencilerin tercih etmesinin nedenleri çeşitli ölçeklerle değerlendirilip ortaya çıkarılmalıdır.

DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programına kayıtlanan öğrenci sayısı, 1991-2012 yılları arasında inişli çıkışlı bir durum sergilemiştir. 2012'yi takip eden yıllarda kayıtlanan öğrenci sayısı büyük düşüş göstermiştir. 1991-2012 yılları arasında programa 6 farklı ülkeden 11 yabancı uyruklu öğrenci kayıt olmuştur. Program farklı ülkelerin vatandaşlarının az sayıda olsa da ilgisini çekmiştir. Programın 2012 yılından sonra yabancı uyruklu öğrencisi olmamıştır. Mezun olan öğrenci sayısı en fazla 65 (1995) en az 5 (2002) 'tir. 2002 yılında yeniden yapılandırma süreci tamamlandığı için 5 mezun verilmiştir. 2017 yılından sonra mezun olan öğrenci sayısı geçmiş yıllara göre az sayıda kalmıştır.

2018-2020 yılları arasında DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programına en çok Ege Bölgesi'nden (25), en az Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden (2) öğrenci gelmiştir. Belirtilen yıllar içerisinde en çok öğrenci İzmir (18) ilinden gelmiştir. Bu istatistiklerin oluşmasında programın İzmir'de bulunmasının etkisinin olduğu düşünülebilir. 2018-2020 yılları arasında programa en çok Anadolu Lisesi (Yabancı Dille Öğretim Yapan Liseler) (32) mezunları, en az Anadolu Öğretmen Lisesi mezunları (1) yerleşmiştir.

DEÜ BEF Coğrafya Öğretmenliği programı, 2020 YKS taban puanı sıralamasında, 7 coğrafya öğretmenliği programı arasında Marmara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nden sonra en yüksek puana sahip üçüncü programdır. 2020 KPSS121 (Ortalaması) puan sıralamasında ise en yüksek puana sahip dördüncü programdır. Coğrafya Öğretmenliği programları arasında öğrencilerin programı tercih etme başarı puanı ve KPSS başarı sıralaması sonuçları birbirine yakındır.

DEÜ BEF Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalı başta olmak üzere ülkemizdeki coğrafya öğretmenliği programlarının kontenjan sayılarının revize edilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir. Kontenjanlar sürekli dalgalanmalar yaşamamalı ve ülkemizin uzun vadede coğrafya öğretmeni ihtiyacına göre belirlenmelidir. Yıllar içerisinde öğrenci kontenjanlarında yaşanan değişimlerin programın mezun sayısını da etkilediği açıktır. Mezun sayısındaki düşüşler, önce kontenjan sorununun öğretmen ihtiyacına göre giderilmesi ile önlenebilecektir.

Ana bilim dalının daha fazla ulusal ve uluslararası düzeyde ilgi görmesi için tanınırlığının artırılması gerekmektedir. Resmi internet sayfasındaki bilgilerin sürekli güncellenmesi, sosyal medya hesapları açılması ve programı tanıtan düzenli içeriklerin paylaşılması bilinirlik açısından etkili olabilir. Son yıllarda program, yakın konumda olduğu için İzmir ve Ege Bölgesi'nden gelen öğrenciler tarafından daha çok tercih edilmiştir. Öğrencilerin programı tercih sebeplerindeki diğer nedenlerin belirlenmesi için de çalışmaların yapılması, programın gelişimi için uygun planlamaya katkı verebilir.

Şöyle ki, ilgili çalışmalar gerçekleştirildiği takdirde programın ilgi görmesindeki olumlu yönler tespit edilmiş olacaktır.

DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği programını 2018, 2019 ve 2020’de daha çok Anadolu lisesi mezunları (32) tercih etmiştir. Bu gösterge programı yabancı dil eğitimi almış nitelikli öğrencilerin tercih ettiğini işaret etmektedir. En yüksek taban puanına sahip 3. coğrafya öğretmenliği programı olan DEÜ Coğrafya Öğretmenliği programının mezunlarının KPSS alan bilgisi testi ortalamalarında da zirveye çıkması beklenir. Bu nedenle hedefi coğrafya öğretmeni yetiştirmek olan program, KPSS alan bilgisi testi konularına yönelik de takipte olmalıdır.

Sadece coğrafya öğretmenliği programları değil, tüm yükseköğretim programları öğrenci profilini detaylı incelemelidir. Bu nedenle programların öğrenci profiline yönelik bilimsel çalışmalar yapılmalıdır. Öğrenci profillerine hâkim olmak programların zayıf ve güçlü yönlerinin tespit edilmesinde fayda sağlayacaktır. Böylece programların gelişimi için atılması gereken adımların yönleri daha doğru ve gerçekçi bir şekilde belirlenebilecektir.

Kaynakça

- Doğanay, H. (1994). Türkiye Beşerî Coğrafyası. Gazi Büro Kitabevi, Ankara.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi (2021). Eğitim. Erişim Adresi: https://bef.deu.edu.tr/cog/?page_id=736
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021). 1991-2020 Yılları Arasındaki Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yabancı Uyruklu Lisans Öğrenci Kontenjan Sayısı.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021). Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı'nın Lisans Programından Mezun Olmuş Öğrenci Sayısı (1991-2020).
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dekanlığı (2021). Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı'nın Lisans Programına Kayıtlı Öğrenci Sayısı (1991-2020).
- Gümüüşçü, O. (2019). Fuat Sezgin Anısına Bilim Tarihine Yeni Bakışlar: Türk Coğrafya Çalışmalarına Genel Bir Bakış: Dün-Bugün-Yarın. 157-244. Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin.
- Koçman, A. (1999). Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları. Ege Coğrafya Dergisi, 10, 1-14, İzmir.
- ÖSYM. (2020, 5 Ağustos). Türkiye Cumhuriyeti Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı Türkiye'deki Coğrafya Programları (2020 Yükseköğretim Kurumu Sınavı (YKS) ve Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, Ankara. Erişim Adresi: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2020/YKS/tkilavuz13082020.pdf>
- ÖSYM. (2021, 1 Mayıs). ÖSYS: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi. Erişim Adresi: <https://www.osym.gov.tr/TR,12901/2017.html>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, A. (2020). Türkiye'de Coğrafya Öğretmenliği Programlarının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- YÖK Bilgi Yönetimi Sistemi. (2021, 1 Eylül). Bölüm/ABD Bazında Öğretim Elemanı Sayıları Raporu, Ankara. Erişim Adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- YÖK Mezun Başarı Atlası (2021, 1 Ağustos). Mezun Başarı Atlası. Erişim Adresi: <https://yokatlas.yok.gov.tr/mezun-basari-atlasi-kpss.php?s=7&b=10035>
- YÖK Program Atlası. (2021, 1 Ağustos). Lisans Atlası. Erişim Adresi: <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans.php?y=103110045>